

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**Українська словесність у полікультурно-освітньому
просторі сьогодення**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

23-24 вересня 2021 року

Одеса – 2021

Г69

Друк за ухвалою вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 3 від 18 жовтня 2021 року)

Редакційна колегія:

Копусь О.А., перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи

Кон О. О., декан історико-філологічного факультету;

Кучерява О. А., завідувач кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;

Прокопенко Л. І., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;

Босак Н. Ф., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;

Горіна Ж. Д., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний редактор*)

Євтушина Т. О., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний секретар*)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мельник С. М. – к.філол.н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Державного університету «Одеська політехніка»

Караман С. О. – д.пед.н., професор кафедри української мови Інституту філології Київського університету Бориса Грінченка

Г69 Українська словесність у полікультурно-освітньому просторі сьогодення [Електронний ресурс] : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції /відп. ред. Ж.Д.Горіна]. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021. 184 с.

За зміст тез наукових доповідей, достовірність цитувань та оригінальність викладення матеріалу відповідальність несуть автори

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021
©кафедра української філології і методики навчання фахових дисциплін
©Автори статей, 2021

УДК 82.09 (075.08)

Ірина Ковальчук, Жанна Горіна

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**КАРНАВАЛЬНО-РАБЛЕЗІАНСЬКА ПРОБЛЕМАТИКА ПОСТМОДЕРНОГО
ДИСКУРСУ**

У статті запропоновано інтерпретацію феномена «маргінальна мовна особистість» крізь призму карнавальньо-раблезіанської тематики українського постмодерністського тексту. Стилїстика постмодерну в аспекті дослідження проявів раблезіанського комплексу розглянути на прикладі прозових текстів Ю. Андруховича, С. Жадана, Л. Подерев'янського

Ключові слова: маргінальна мовна особистість, раблезіанський комплекс, карнавал,

The article identifies the normative stylistic and functional components of the phenomenon of "marginal language personality" through the prism of carnival-rabelaisian theme of the Ukrainian postmodernism texts. The stylistics of postmodernism and manifestations of the Rabelaisian complex are considered by using of prose texts of Y. Andrukhovich, S. Zhadan, L. Podereviansky

Keyword: marginal language personality, carnival, Rabelaisian complex

Постановка проблеми. Зміна часу неодмінно тягне за собою зміну мовних уподобань та ідеалів і моралі в суспільстві. З розпадом радянської держави пришвидшилася й девальвація ідеологічних цінностей, притаманних псевдокомуністичній моралі, а отже, з'явився новий прошарок людей, які втративши постійну роботу, статки, віру й ідеали, так і не пристосувались до потреб нового часу, стали соціальними або мовними маргіналами, ненавмисно й умисно порушуючи й етичні норми мовленнєвої поведінки. Звернімося до словникового тлумачення: «Маргінал 1) той, хто втратив колишні соціальні зв'язки і не пристосувався до нових умов життя; 2) той, хто не визнає загальноприйнятих норм і правил поведінки» [2, с. 509].

Аналіз наукових досліджень. Досліджуючи феномен маргінальної мовної особистості, В. Карасик слушно зауважує, що це: а) ті, хто не володіє мовним мінімумом, необхідним для того, щоб вважатися своїм у певній культурі (це переважно представники інших культур); б) ті, хто страждають на відхилення від загальноновизнаної поведінки (патологічні випадки); в) а також ті, що ненавмисно й умисно порушують етичні норми поведінки, в тому числі й мовленнєвої [6, с. 15]. Виходить, як у будь-якого соціального прошарку, в маргіналів так само почали з'являтися свої специфічні риси мовленнєвої поведінки. Так, наприклад, В. Єлістратов, В. Нерознак, Л. Ставицька, О. Земська, Т. Гундорова, Л. Масенко, Л. Крисін, С. Форманова небезпідставно вважають, що показником належності мовця до мовних маргіналів є ненормативна лексика – арго, сленг, жаргон, нецензурні слова або лихослів'я, при цьому неодмінно акцентуючи на тому, що найістотнішою характеристикою в оцінці мовної особистості як маргінальної слід уважати інвективизованість мовлення. Як слушно зауважує В. Жельвіс у відомій праці «Поле брани», «інвектива – це усвідомлюване брутальне порушення соціальних заборон, викликане передовсім потребою зняти психічне напруження

<...> інвектива нагадує сокиру там, де необхідний скальпель» [5, с.69]. Хоча, слід визнати, що протягом доволі тривалого часу цей мовленнєвий феномен «сором'язливо» замовчувався, як щось непристойне, що виходить далеко за межі інтересів академічної науки. Однак останнім часом помічаємо поживлення дослідницької уваги з боку вчених і до цього вельми делікатного феномена. Так, згідно з міркуваннями Ю. Лотмана та його численних прибічників, лихослів'я, цинічна лайка, «смачні» матюки мають водночас й усі ознаки художньої творчості, надаючи таким чином мовленню експресії й елементів словесної гри: «Вишукані, відбірні матюки – важливі засоби, що допомагають адаптуватися у надскладних умовах. Вони мають беззаперечні ознаки художньої творчості, вносячи в буденність ігровий елемент, що психологічно полегшує переживання вкрай складних життєвих обставин» [7, с. 14].

Мета цієї розвідки полягає в дослідженні стилістики постмодерну й проявів феномену карнавальньо-раблезіанської тематики на матеріалі прозових текстів Л.Подерев'яньського, С.Жадана, Ю.Андруховича.

Викладення основного матеріалу. Епоха й естетика постмодернізму, яким передувало зародження постмодерного стану суспільної свідомості, що характеризується хаотичністю, карнавалізацією, відходом від догм та класичних традицій, порушенням майже усіх раніше встановлених канонів, неминуче позначилася на всіх видах мистецтва, а чи не найпотужніше на мистецтві слова. У творах досліджуваних письменників-постмодерністів, де більше, а де менше, яскраво відображено, за влучним висловом І.Дзюби життя «героїв дна» [3, с. 16]. У цьому сенсі, на нашу думку, творчість Леся Подерев'яньського – це суцільний перфоманс з елементами кітчю, а подекуди й відвертого тролінгу. Чи не найцікавішою рисою авторського ідіостилю є ота особлива матюкально-ласкава манера оповіді, що неодмінно супроводжуються невибагливими і смаковитими матюками: *«Гамлет: Я тільки випить іноді люблю. Бо ми народ широкий і гостинний. І випити ми можемо дохуя, намного більше всяких іногородців, жидів та бусурман; Опанас дістав вино. Батя, будеш п'ять? Та, блядська печінка..ну, наливай!»* (Подерев'яньський Лесь. Аудіозапис). Власне, саме цим, вочевидь, пояснюється зацікавленість досліджуваних постмодерністів, а Леся Подерев'яньського особливо, карнавальньо-раблезіанською тематикою: нестримне поглинання їжі, питва, відправлення фізіологічних потреб, статеве життя, лайка з бійкою – все це, зрештою, і є атрибутами тілесного низу. Причому такі мовні спроби подати Всесвіт як величезне людське тіло притаманні й магії «арго», як «грандіозної сміхової метафори тіла», як «сміхового» олюдження світу, його «отілеснення», «інкарнації», перетворення його на тіло. Світ висміюється через тіло і таким чином перестає бути страшним, чужинним» [4, с. 105 - 106].

Згаданий дослідник арготичного дискурсу В.Слістратов ще одну прикметну рису цього дискурсу (так само і постмодерного – І. К., Ж.Г.) пов'язує з народною сміховою філософією, в основі якої лежить оптимістичне карнавальне світовідчуття, колективне несвідоме етносу. Саме цим спричинений підвищений інтерес арго і, скажімо, жаргонної чи інвективної лексики до карнавальної –

раблезіанської тематики: їжа, питво, фізіологічні потреби організму, бійка, брутальна та цинічна лайка, статеве життя і загалом позначення атрибутів тілесного низу. Завдяки сміховому олюдненню світу, його отілесненню і саме докільля перестає бути страшним чи чужинним (за М.Бахтіним). Широко відомий феномен «пасхального сміху», описаний М.Бахтіним, полягає в тому, що « давня традиція дозволяла в пасхальні дні сміх і вільні жарти навіть у церкві. Священник з кафедри дозволяв собі в ці дні всілякі розважливі оповіді і відверті жарти, аби після тривалого посту і смуги викликати у прихожан веселий сміх, як радісне відродження...Жарти ці і веселі розваги переважно стосувалися матеріально-тілесного життя, це були веселощі карнавального типу. Адже дозвіл на сміх був пов'язаний одночасно з дозволом на м'ясні страви і статеве життя, що в піст суворо заборонялися. Тепер, вилаявшись у голос досхочу, вже рідко хто боязко обертася довкола, щоби не почути осуду навколишніх людей» [1]. Дещо подібне, на нашу думку, бере початок від найдавніших технологій управління масами, коли в часи масових бідувань, зубожіння, голоду правляча верхівка намагалася переключити увагу на кров і статеве життя. Пригадаймо, як у Стародавньому Римі гладіатори на арені Колізею відчайдушно боролися за життя, а потім ті, хто вижили, мали право вступати у статеві стосунки з дружинами патриціїв прямо на очах у розпаленої видовищем публіки. І це обговорювали всі римляни, забуваючи при цьому про власне нікчемне життя.

Карнавально-раблезіанська тематика чітко простежується на таких прикладах:

а) нестримне поглинання їжі і вживання спиртних напоїв: «Коли мені було 14, і в мене були свої види на життя, я вперше накачався алкоголем. Під саму зав'язку. Було дуже тепло і наді мною пливли сині небеса, а я лежав, помирав на смугастому матрасі і навіть похмелитися не міг, тому що мені було лише 14 і похмелитися я ще просто не навчився» (Жадан. Деш Мод, с.3); «Протягом сорока хвилин Собаку приводять до тями. В нього вливають водюру і за якимись законами фізики, Собака, наповнюючись нею, прибуває на поверхню і говорить всім «привіт» (Жадан. Деш Мод, с.11); « Тебе, друже, десь перемкнуло так між третім і четвертим слоїком, а отже, між п'ятим і шостим походом до вбиральні, а може, щойно тоді, як Галіцин-Тургенєв пляшку чогось червоного крилато оголосив: Вино на піво ето діво» (Андрухович.Московіада, с.30); « В склянній будці сидить вартовий із обрізним калашом, читає порнуху і жере консерви» (Андрухович.Московіада, с.59); «Крім того, завдяки новій посаді в нього з'явилася можливість пиячити по-справжньому безпробудно, не обмежуючись лише днями получки» (Андрухович. Дванадцять обручів, с. 18); «М'яса, дай нам м'яса і шнапсу, слався Отче» (Андрухович. Перверзія, с.27), «Респондент шалено активізувався і щохвилини просив зупинити авто, вдихнути повітря, співати разом з ним, дати йому чогось кайфового (віски Джім Бім, чверть пляшки, просто з пляшки)» (Андрухович. Перверзія, с.42), « Вистачило рішуче стартувати пополудні (два по 100, томатний сік, шо-небудь)» (Андрухович. Перверзія, с.105), «Ми допили останні краплі і, спотикаючись, підтримувані один одним, рушили берегом острова назад до церкви»

(Андрухович. Перверзія, с.115), « Ми разом з ним пили, часто ходили по барах, влаштували кількаденні алкогольні запливи за буйки»(Андрухович. Перверзія, с.120); « Входять Бруно Адольфович і Адам Джорджович з пляшками противного вина. Адам Джорджович миттю розлива вино в стакани. Всі випивають..за столом сидять знайомі там мужички і п'ють противне вино. На полу лежать потоптані шматки бринзи» (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис).

Як бачимо, пияцтво стає основним заняттям героїв, а для деяких – способом і метою життя. Причому герої пиячать, не соромлячись нікого і нічого, аби лише досягти тієї ейфорії, що дає вживання «чудодійного напою», який поглинається в безмежних кількостях, а в деяких випадках, коли бажаного кайфу не досягнуто, вони імпровізують – вживають горілчані напої разом із легкими наркотиками, щоб почуватися «як ріка, що тече проти власної течії»: «На отримані гроші накуповує в аптечних кіосках навколо ринку таблеток і їде до нас. Тоді ми взагалі не виходимо з кімнати кілька днів, хіба що відлити чи поригати, але поригати можна і в кімнаті. Відлити, в принципі, теж» (Жадан.Депеш Мод, с.39). Суцільне пияцтво межує з доволі низьким рівнем застільного відпочинку й алкоголем сумнівної якості («противне вино», «розтоптана по підлозі бринза», «поригати в кімнаті»); «Вони там, значить, наковталися якоїсь гадості, а потім водярою залили, уявляєте?» (Жадан.Депеш Мод, с.22); «Скажіть, ви справді п'єте горілку і вживаєте легкі наркотики? – Ну, правда. – А в мене, говорить він із сумом, ніколи разом не виходило. Або водяра, або драп, розумієте? – Ну, а як ви себе при цьому почуваете? – Почуваю себе, як ріка, що тече проти течії» (Жадан.Депеш Мод, с.179).

б) фізіологічні випорожнення : «Входить Цицькін. Під час розмови Миколи Гнатовича і Кіндрата Омеляновича він з насолодою сцяз у толоку і все чув... Привид. Це був Привид. Він обісцяз мене на полюванні, коли я міцно спав» (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис); «До ранку Собака Павлов обригує всі простирадла, якими його було обгорнуто, і викликає різку відразу з боку медичного персоналу» (Жадан.Депеш Мод, с.19).; «За словами Чапая, Юрік деградував морально і фізично, сцязвся в штани просто на сцені клубу, спав у власних ригаках» (Жадан.Депеш Мод, с.93); «Собака пробує лягти, але йому відразу стає погано і він починає ригати- на носі, на стіни, на якусь фарбу, ну, ви розумієте. Водій у відчаї гальмує, біжить до задніх дверей, відчиняє їх.отримує свою порцію Собаких ригак і викидає напівголою Собаку на вранішній харківський асфальт і, вже лаячись на чому світ стоїть, повертається назад до лікарні» (Жадан.Депеш Мод, с.21); «..ми вискакували на зупинці і летіли в першу-ліпшу браму, де Вона, нарешті, вибухала своїм, давно стримуваним блювотинням..» (Жадан. Біг Мак, с.51);, «Привіт, - кажу, - хорошиий сьогодні день. Та нічого, - говорить він крізь вуса, заходить до крайньої кабінки і починає голосно ригати» (Жадан. Біг Мак, с.31);, «Алік займався чимось прикладним, здається, мовознавством, і сильно від цього пив. Здоров'я особливого він не мав, тож алкоголь давався йому важко. Алік постійно ригав і мав багатоденні похмілля» (Жадан. Біг Мак, с.117). Письменники, власне, не тільки натуралістично

змальовують відправлення фізіологічних потреб, а й смакують опис чуттєвого задоволення, неабияку насолоду, яку герої отримують унаслідок випорожнення.

в) статеве життя, що так само змальовано вельми натуралістично з відвертим, цинічним висміюванням статевої неспроможності чи, навпаки, перебільшенням статевої сили : *«Микола Гнатович: А Василь, Йосипа Шуряк п'ятдесят років бабу їбав. Один раз десять штук так заделав. Вони наче показалися...»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис), *« Адам Джорджович: Я ету курву так заделав, шо вона і говорить не может»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис), *«Ти такий хуйовий зробився, Валер'ян. Чи у тебе жизнь хуйовая такая, чи у тебе кожа на галаве сухая? Валер'ян Валер'янович: У мене волос ломкий. Адам Джорджович: А хер у тебе случайно не ломкий?»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис) або з поетичною піднесеністю, як у Ю.Андруховича в «Дванадцять обручів»: *«Передусім він урешиті дірвався до жіночих статевих органів. За лічені тижні перемолотивши кілька нещасних і безборонних учительок (українська мова, географія та історія середніх віків), ніби навмисне засланих цьому на поталу, він перекинувся було на шістдесятилітню пропахлу комбіжирами глухоніму кухарку, але врешиті порушив і останню межу законності, змушуючи до заборонених фізичних занять деяких учениць», «..за стіною хтось із кимось недвозначно і голосно – як би це сказати? – кохався. При цьому жіночий голос досягав таких пронизливо високих частот звукової ієрархії, що годі було й уявити собі всю невичерпність пристрасті, часом до нього поєднувався ще один, так само доведений до шалу..», « Дівчата, що викликали старого з таємниць анабіозу, накинулися на нього з дедалі більшими екстремальними ласками, одна з них робила це, як Джина Вільд, нічна мрія всіх самців, інша, як Доріс Фант, невситима тигриця пристрасті, вони здерли з старого покривало і, захлинаючись власними стогонами, довели самих себе разом із музикою до ошаління; вони занурювали свої чутливі звинні язики в його старечу посинілу пахвину, знаходячи доторками найпотрібніші зони і центри; за лічені хвилини змінений на виду професор почав перетворюватися на навесні розспіваного князя..і став любитися з ними обома» (цит. за <http://proza.com.ua/>) чи як у «Московіаді»: *«Бо, як інформували тебе свого часу, в цьому гуртожитку, де навіть стіни і стільці просякли дешевою слизькою розпустою, є багато таких мандрівних дівчат (мандрьох), котрі ночами просто ходять від дверей до дверей і шукають собі коханого»* (с.19), або, як у С. Жадана в «Депеш Мод», бачачи в сексуальних втіхах сенс життя: *«Робити нам, за великим рахунком, нема чого, хоча у кожного свої стосунки з дійсністю, в нашому віці вони зводяться до якихось простих примх і побажань – там потрахатись, я не знаю, що іще»* (с.49). Окреме місце відведене опису статевих збочень, зокрема гомосексуальним стосункам: *«Клавдій: Мон шер, Гамлет, ходім у кабінет. Канхвету дам тобі я посмоктати. Канхвета очінь класна, тюзік вкусний. Привид: не вір, мій сину, цьому підерасу! Канхвету ту, тобі він у жопу встромить!»; «Всі стоять раком. Двері відчиняються, в них входить Карпо Герасимович, мовчки скида штани»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис); *«Гоша – підар номер один у цьому довбаному місті»* (Андрухович.Московіада,*

с.141), *«Худорлявий південний тип років на шістдесят, костюм сидить бездоганно, краватка з блискучою брошкою, золотий зуб, засмагле обличчя – якийсь азер або ара, або й циган. Щось останнім часом забагато гоміків розвелось – чують прийдешні зміни в законодавстві і все відвертіше виявляють свої оригінальні нахили»* (Андрухович.Московіада, с.78).

в) бійки, мабуть, чи не найулюбленіше заняття чоловічих персонажів, героїв, у яких «сила є, а розуму не треба», героїв, ладних розтрощити, побити все і всіх заради власної втіхи, а потім, говорячи словами одного з персонажів, Ахванасія, зазначити *«от нехуйово пагулялі»: «Взагалі вони товаришували.. а от напивалися, виходили непомітно на коридор і починали мочити один одного, причому по-справжньому, без дураків, з вибитими зубами, з соплями, слізьми на фейсах»* (Андрухович.Московіада, с.41), *«у залі хтось когось мандячить по мармизі кулаками, а всі інші зацікавлено очікують розв'язки»* (Андрухович.Московіада, с.32); *«Гашпер дозволяв собі іноді такі радощі життя – набратися пива і ганяти заспанним Віднем, зрізаючи на поворотах і сигналячи сплячим жандармам»* (Жадан. Біг Мак, с.14). Іноді, коли задоволення ще не сягло омріяного апопею, а довкола побито все, що могло чинити опір, нищівно трощаться меблі, посуд : *«Гамлет пиздить усіх дрючком, пиздячить герба з ведмедем, потім заливає шампанське в рояль і шпроти запускає туди ж. І по роялю пиздить.Рояль гуде»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис). Під гарячу руку отаких «бойовиків» часто потрапляють жінки, від побиття яких герої отримують не меншу втіхи і задоволення: *«Савка пиздить Анжелу, Жанну і Вероніку. В результаті на полу лежать п'ять тіл без ознак життя», «Сінеглазка і Незнайка ідуть в просторную уборную, звідки в самому скором вренені доносяться противні женські матюки і звуки ляпасів. З уборной раком вилазить відпизджена Сінеглазка», «Ахванасій пиздить Горгону Пилипівну. Горгона Пилипівна падає довго і важко, як хвора кобила»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис).Особливу лють у бійку герої-патріоти вкладають, коли перед ними справжній ворог, а такими ворогами для них є росіяни або в авторській стилістиці частіше – «кацапи»: *« Миша, Гриша, Опанас і Толя пиздят кацанів. Канани кричать дурними голосами»*.

Засилля непристойних слів на позначення сексуальних стосунків, фізіологічних актів організму, брутальної та цинічної лайки з обценною лексикою міцно вкорінено в текстову тканину досліджуваних творів. Натомість варто зазначити, що авторська інвектива певним чином набуває й виразних українських рис, хоч і створена переважно на російськомовному ґрунті. Візьмімо для прикладу цитати *«Цицькін: Колись ніяких Б-52 не було. А Моронив Грицько випивав піввідра самогону, а потім пиздив бугая кулаками», «Привид: Підступною рукою спрямував у вухо він брудного хуйця. І скосопиздила моє прекрасне тільки смертельна гангрена», «...цицькаста Митридора Пилипівна: Гарний пацанчик, їбать мене в дишло!»* (Подерев'янський Лесь. Аудіо запис); *«Вася комуніст, хороший хлопець, рідкісної душі похуйст»* (Жадан.Депеш Мод, с.45), *«...розйобаний соціалізом універсам»* (Жадан.Депеш Мод, с.47), *«Ти б мовчав уже, - каже йому Собака, - трипереносець хрінів»* (Жадан. Депеш Мод, с.105), де

простежуються спроби українізувати інвективу через надання їй відповідних словотворчих ознак або створення власне українських лайливих зворотів. І в мовному сенсі саме Подерев'янський Лесь і Жадан Сергій є, на наш погляд, надзвичайно мобільними і винахідливими експериментаторами.

Висновки. У дослідженні загальної проблематики маргінальної мовної особистості на прикладі аналізу мови художнього тексту важливо враховувати, що інвектованість мовлення персонажів максимально зростає у відверто інтимних, довірливих чи фамільярних стосунках, або ж, навпаки, в безвихідних, екстремальних ситуаціях їх життя, вбираючи таким чином енергію колективного несвідомого. Наявність архетипів народно-карнавальної сміхової культури є не лише карикатурою на повсякденне життя, а й веселим сміхом письменника над самим собою. Зрозуміло, що низький рівень соціального життя, бідкування й нестатки, зовнішні стресові обставини неминуче призводять до нервової дестабілізації, яка і виявляється у спробах вербально позбутися негативних емоцій за рахунок, скажімо, «триповерхових конструкцій» безапеляційної інвективи. Герой твору, не маючи можливості фізичного впливу, вповні компенсує це нецензурними і лайливими словами. Саме стилістика постмодерну розкриває навіть не абсурд, а жахи буття, що виявляються в тому, що маргіналами, викинутими за межі нормального людського існування, часом стають духовно багаті, чисті, щирі люди з багатим на любов серцем.

Література

1. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. М. : Искусство, 1986. 485 с.
2. Великий тлумачний словник української мови / Укл. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь, ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
3. Дзюба Іван. До судилища над суржи́ком // Урок української. 2005. № 1-2. С. 14-16.
4. Елистратов В.С. Арго и культура. М.: Изд-во МГУ, 1995. 231 с.
5. Жельвис В. П. Поле брани. Сквернословия как социальная проблема. М. : Ладомир, 1997. 330 с.
6. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
7. Лотман Ю.М. Не-мемуары // Лотмановский сборник 1. М.:Гарант, 1995. С.5-53.

УДК 821.161.2'42:32

Наталя Кондратенко

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Любов Завальська

Національний університет «Одеська юридична академія»

РЕАЛІЗАЦІЯ ПАРАМЕТРА ТЕАТРАЛЬНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: ОСНОВНІ ВИЯВИ

У статті проаналізовано один з основних параметрів функціонування політичного дискурсу – театральність, який визначено на лінгвосеміотичному і лінгвопрагматичному рівнях. Лінгвосеміотичне розуміння зумовило аналіз політичного дискурсу як симулякра, а лінгвопрагматичне – як специфічний різновид комунікативної взаємодії інституційного характеру. Виокремлено основні вияви театральності – політична проксе́міка, комунікативні ролі учасників спілкування, сценарії комунікації, дистанційність і домінування чинника аудиторії. Проаналізовано часові і просторові особливості політичної комунікації, визначено